

POSTANOWIENIE

Dnia 7 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa R. J.
przeciwko Głównemu Urzędowi [...] w Warszawie
o przywrócenie do pracy, odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 7 marca 2023 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 13 września 2021 r., sygn. akt XIV Pa 95/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 240
(dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 13 września 2021 r. oddalił apelację wniesioną przez powoda R. J. od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy–Śródmieścia – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 27 kwietnia 2021 r., oddalającego powództwo o przywrócenie powoda do pracy u pozwanego Głównego Urzędu [...] w Warszawie.

Powód R. J. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 13 września 2021 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, to jest art. 264 § 1 k.p. w związku z art.

265 § 1 i 2 k.p., art. 265 § 1 i 2 k.p., a także naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 130 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 200 § 1 k.p.c. oraz art. 467 § 3 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego związanego ze stosowaniem art. 265 § 1 i § 2 k.p., polegającego na konieczności wyjaśnienia: a) w jakich okolicznościach odwołanie od wypowiedzenia umowy o pracę złożone z uchybieniem terminu wywołuje skutki prawne? b) czy sąd rejonowy niewłaściwy miejscowo do rozpoznania sprawy może prawomocnie zwrócić powodowi pozew bez uprzedniego przekazania pozwu sądowi miejscowo właściwemu? c) czy sąd może przywrócić pracownikowi termin do złożenia odwołania od wypowiedzenia umowy o pracę nawet w przypadku, w którym pracownik, powołując się na uzasadnione przeświadczenie o kontynuowaniu postępowania sądowego zainicjowanego złożonym w terminie, a następnie prawomocnie zwróconym mu pozew, nie popiera wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania od wypowiedzenia?

Zdaniem skarżącego, kolejne występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne jest związane ze stosowaniem przepisów o wezwaniu strony do uzupełnienia braków formalnych pisma procesowego, polega ono na konieczności wyjaśnienia, w jak dalece szczegółowy sposób strona niebędąca profesjonalistą oraz niezastępowana w sprawie przez profesjonalnego pełnomocnika powinna być przez sąd informowana o możliwych sposobach uzupełnienia braków formalnych wniesionego przez siebie pisma, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że wnoszący pismo nie potrafi uczynić zadość procesowym wymogom formalnym wniesionego pisma?

Występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne – w opinii skarżącego – jest również związane ze stosowaniem przepisu art. 467 § 3 k.p.c. (w brzmieniu z dnia 9 listopada 2016 r. - Dz.U. z 2016 r., poz. 1822). Polega ono na konieczności wyjaśnienia, w jakich granicach sąd przeprowadzający wstępne badanie sprawy wszczętej w sprawach z zakresu prawa pracy, a także w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych powinien brać pod uwagę możliwość nadania sprawie biegu nawet wobec stwierdzenia istnienia braków formalnych pisma, to jest jaki jest zakres braków formalnych pisma wszczynającego sprawę, uniemożliwiający

nadanie jej dalszego biegu bez wzywania wnoszącego do uzupełnienia braków formalnych?

Końcowo skarżący stwierdził także, że jego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada również przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie:

1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest z kolei oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi

kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego nie spełnia wyżej określonych kryteriów.

Przede wszystkim należy bowiem stwierdzić, że wniosek ten w części, w której powołuje się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, nie zawiera jakiegokolwiek uzasadnienia, co powoduje, że ocena, czy w sprawie faktycznie występuje ta przesłanka przedsądu w ogóle nie jest możliwa.

Również sformułowanym we wniosku pytaniom, nazwanym przez skarżącego istotnymi zagadnieniami prawnymi, nie towarzyszy jakakolwiek argumentacja jurydyczna, która wskazywałaby na możliwość różnorodnej oceny problemów zawartych w tych pytaniach. Już zatem tylko z tych przyczyn oceniany wniosek nie przekonuje o potrzebie poddania skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu.

Niezależnie jednak od tego spostrzeżenia, Sąd Najwyższy zauważa, że w okolicznościach faktycznych ustalonych w sprawie występuje sytuacja, w której zarządzenie o zwrocie (pierwszego) pozwu z dnia 9 października 2017 r. uprawomocniło się wskutek oddalenia przez Sąd Okręgowy zażalenia wniesionego na to zarządzenie. Prawomocne orzeczenie z mocy art. 365 § 1 k.p.c. wiąże natomiast nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Jak wyjaśnił z kolei Sąd Najwyższy między

innymi w wyroku z dnia 12 maja 2011 r., I PK 214/10 (LEX nr 896453), określone w art. 365 § 1 k.p.c. związanie stron, sądów i innych podmiotów i osób treścią prawomocnego orzeczenia wyraża nakaz przyjmowania przez nie, że w objętej nim sytuacji stan prawny przedstawiał się tak, jak to wynika z sentencji wyroku (orzeczenia). Innymi słowy, są one związane dyspozycją konkretnej i indywidualnej normy prawnej wywiedzionej przez sąd z przepisów prawnych zawierających normy generalne i abstrakcyjne w procesie subsumcji określonego stanu faktycznego. Oznacza to, że prawomocność orzeczenia powoduje, że podmioty wymienione w art. 365 § 1 k.p.c. muszą je respektować, gdyż są nim związane. W okolicznościach faktycznych sprawy to związanie powoduje z kolei, że w myśl art. 130 § 2 k.p.c. pismo (w tym pozew) zwrócone nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pism procesowego, co w odniesieniu do pozwu skarżącego z dnia 9 października 2017 r. oznacza, że wniesienie przez niego w dniu 13 marca 2019 r. kolejnego pozwu o to samo roszczenie (przywrócenie do pracy) nie mogło być traktowane jako kontynuacja postępowania zakończonego prawomocnym zwrotem pozwu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2022 r., II PSKP 36/22, LEX nr 3477156). Dla rozstrzygnięcia sprawy, w której skarżący wniósł skargę kasacyjną nie ma zatem jakiegokolwiek znaczenia rozważanie kwestii podniesionych w ramach pierwszego sformułowanego przez niego zagadnienia w pytaniach oznaczonych jako punkty a) i b) oraz w ramach drugiego i trzeciego zagadnienia.

Natomiast co do kwestii, czy sąd może przywrócić pracownikowi termin do złożenia odwołania od wypowiedzenia umowy o pracę nawet w przypadku, w którym pracownik nie popiera wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania od wypowiedzenia, wymaga podkreślenia, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, iż terminy określone w art. 264 k.p. są terminami prawa materialnego, a ich niedochowanie prowadzi do oddalenia powództwa bez względu na to, czy czynności pracodawcy były zgodne z prawem lub uzasadnione. O przywróceniu terminu decyduje natomiast - na wniosek pracownika - sąd pracy (art. 265 § 1 k.p.). Hipoteza normy zawartej w art. 265 § 1 k.p. jednoznacznie wskazuje przy tym, że przywrócenie uchybionego terminu jest możliwe jedynie po spełnieniu przesłanki braku winy pracownika w przekroczeniu

terminu. Przy czym może to być zarówno postać winy umyślnej, jak i nieumyślnej. Przepis nie reguluje bowiem tej materii, stanowiąc tylko o braku winy. O istnieniu winy lub o jej braku należy więc wnioskować na podstawie całokształtu okoliczności sprawy, w sposób uwzględniający obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony należycie dbającej o swoje interesy. Muszą zatem zaistnieć szczególne okoliczności, które spowodowałyby opóźnienie w wytoczeniu powództwa oraz związek przyczynowy pomiędzy tymi okolicznościami a niedochowaniem terminu do wystąpienia strony na drogę sądową. Okoliczności uzasadniające przywrócenie terminu mogą mieć różny charakter, w tym mogą dotyczyć także osoby pracownika (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2018 r., I PK 253/17, LEX nr 2593402 oraz z dnia 19 maja 2022 r., I PSK 202/21, LEX nr 3416432). Jest też oczywiste, że to pracownik, który uchybił terminom określonym w art. 264 k.p., powinien owe okoliczności przedstawić sądowi. Tymczasem w ustalonych w sprawie okolicznościach skarżący, poza stwierdzeniem, że nie uchybił terminowi, składając (zwrócony jednak prawomocnie) pozew z dnia 9 października 2017 r. oraz sugerując, że postępowanie zainicjowane jego drugim pozwem stanowi kontynuację wcześniejszego postępowania, nie przedstawił żadnych okoliczności, które usprawiedliwiłyby wielomiesięczną zwłokę we wniesieniu tego pozwu.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżący nie wykazał potrzeby poddania jego skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

ał